

XXV. državno Natjecanje iz hrvatskoga jezika

27. listopada 2020.

prvi (I.) razred

zaporka

--	--	--	--	--	--

(peteroznamenasti broj i riječ)

broj bodova:

100

Upute natjecateljima

1. Ispit se piše 90 minuta.
2. Prije rješavanja ispita treba pazorno ispuniti listić sa zaporkom (čitljivo i pravopisno točno).
3. Natjecatelj zaporku treba napisati na manju i na veću omotnicu te na prvu stranicu ispita.
4. Ispitne zadatke treba pazorno pročitati.
5. Treba pazorno slijediti upute u zadatku.
6. Rješenja treba upisivati kemijskom olovkom crne ili plave boje na za to predviđena mjesta. Tinta se ne smije moći obrisati.
7. U ispitu nije dopušteno precrtavanje, ispravljanje i šaranje (ako postoje nedoumice pri oblikovanju točnih odgovora, treba se koristiti radnim papirom dobivenim od škole).
8. Odgovori ne smiju biti pisani tiskanim slovima.
9. Odgovori trebaju biti pravopisno i gramatički točni.
10. Nakon završetka pisanja ispit, radni papir i manju omotnicu treba staviti u veću omotnicu, koju treba predati članu Povjerenstva.
11. Nakon objave privremene ljestvice poretka natjecatelj ima pravo uvida u ispit i pravo na pismenu žalbu.

Želimo ti uspjeh na Natjecanju!

Državno povjerenstvo:

1. _____
(predsjednik Državnoga povjerenstva)

2. _____
(član Državnoga povjerenstva)

3. _____
(član Državnoga povjerenstva)

1. Zaokruži riječi koje treba pisati velikim početnim slovom.

Na završnome sastanku međunarodne kinološke federacije (franc. FCI) odlučeno je da će se ugledna manifestacija, poznata pod nazivom svjetska izložba pasa, 2020. godine održati u gradu brnu (češka republika). Naša temeljna udruga koja se sustavno brine o psima, hrvatski kinološki savez, potrudit će se da se na tom velikom događaju pojave neke autohtone hrvatske pasmine kao što su hrvatski ovčar, dalmatinski pas i istarski gonič kratke dlake.

6	
---	--

2. Upiši zareze.

Poštovani gospodine Mirkoviću

javljam Vam da moramo odgoditi promociju Kajkavskoga zbornika koja se trebala održati ove srijede 15. svibnja u svečanoj dvorani Hrvatskoga sabora kulture. Nakon sastanka sa sudionicima uvidjeli smo da zbog različitih obveza neće moći svi sudjelovati odnosno da nećemo uspjeti imati sve spremno. Međutim održat ćemo promociju krajem svibnja pa ćemo vam se javiti kako biste u svojem listu popratili taj događaj.

Srdačno

ravnateljica Marina Zlatar

4	
---	--

3. Netočno napisanu rečenicu iz teksta napiši na crtu točno.

Petar Krešimir IV. (vladao 1058. – 1074.) sin je kralja Stjepana I. Vlast je preuzeo krajem 50.-ih godina 11. stoljeća. Na početku 1060. poslanik pape Nikola II. potvrdio je kraljevu vlast. U razdoblju 1066./1067. osnovao je niz samostana u Dalmaciji. Država mu se proširila na kopnu i moru do 1069., a vjerojatno su ga zarobili Normani u jesen 1074.

1	
---	--

11	
----	--

4. Napiši glagolski prilog sadašnji podcrtanih glagola.

Vrativši se s igre na snijegu nije mogao prestati cvokotati zubima, no kad je ušao u mirišljivu kuhinju, stane oduševljeno pljeskati rukama i srkati toplu juhu.

_____, _____, _____

3	
---	--

5. Zaokruži netočno napisane riječi i napiši ih na crtu točno (ije/je/e/i).

Kako to više nije mogao trpjeti, odluči se izliječiti zamjenivši svijet blještavih svijetlećih reklama netaknutom prirodom. Izgradio je klijet na sjenovitoj strani stjenovitoga kraja u kojemu usred cvjetnih livada, gdje lijeću pčelice, upire pogled u nebo puno pjenastih bjelcatih oblaka ili navečer promatra svjetlucava zvjezdana prostranstva. Taj je prostor postao osobno liječilište omogućivši mu potpuno ozdravljenje, stoga zaključi da će ostatak života proživiti na ovome mjestu.

_____, _____, _____, _____

4	
---	--

6. Napiši rečenice točno poštujući norme hrvatskoga standardnog jezika.

Zanimljiva knjiga od muzikologa Josipa Andreisa govori o nevjerojatnoj snazi glazbe. Započinje mišlju da nikako ne možemo ostati ravnodušni slušajući je budući da djeluje na najskrivenije kutke naše duše. Andreis se bavi s različitim načinima na koje glazba utječe na čovjeka. Osobito se oslanja na otkrića dvije znanosti: neurologije i psihologije.

4	
---	--

7. Zaokruži slovo ispred rečenice u kojoj je u podcrtanoj riječi provedena jotacija.

- a) Ptičica će se uskoro vratiti u toplije krajeve.
- b) Kad sam sretan, vičem na sav glas!
- c) Starče, o čemu sanjaš?
- d) Vrijeme brzo teče.

1	
---	--

12	
----	--

8. Upiši na crtu pridjeve nastale od imena.

a) Imao sam priliku prošetati _____ ulicama.

New York

b) Za mene je on najveći _____ svih vremena!

pop-pjevač

c) Stogodišnji je rat zapravo bio _____ sukob.

Engleska i Francuska

d) Zanima me bogata _____ kultura.

Latinska Amerika

e) Ivanovo zalaganje za razred pravi je _____ potez.

Robin Hood

5	
---	--

9. Zaokruži slovo ispred točno napisane rečenice:

a) Svaki književnik bi trebao slušati svoj unutarnji glas.

b) Posljednji stih prvog soneta se ponavlja na kraju.

c) Književni uzori bili su mu Biblija i antika.

d) Ivana Brlić-Mažuranić, hrvatska književnica, je rođena u Ogulinu.

1	
---	--

10. Imenuj podcrtane vrste riječi.

a) Ivana vidi prvi put toga čudnog čovjeka. _____

b) Krenula je put Zagreba. _____

c) Put je vodio prema moru. _____

3	
---	--

11. Upiši traženi glagolski oblik.

Kad _____ (**zatražiti**, 3. l. pluskvamperfekt) savjet, otac mu je rekao
da _____ (**postići**, 3. l. kondicional II.) cilj da je zaista htio i
ako _____ (**truditi se**, 3. l. futur II.), _____ (**uspjeti**, 3. l. futur I.)
drugi put.

4	
---	--

13	
----	--

12. Odredi podcrtane članove rečeničnoga ustrojstva.

- a) Nitko uopće nije vidio da sam ranije otišla kući. _____
- b) On se zna okoristiti prilikom. _____
- c) Skočio je kao da ga je ugrizla otrovnica zmija. _____
- d) Napraviti ćemo kućicu za ptice. _____

4	
---	--

13. Ispiši iz teksta priložne oznake u tablicu i imenuj njihovu vrstu.

Josip je jučer doputovao iz Zagreba autobusom. Sonja ga je dočekala i uzviknula od oduševljenja kad ga je ugledala. Josip je započeo pripovijedati kako se proveo s prijateljima i da su morali zvati u pomoć vučnu službu jer im se pokvario auto.

priložna oznaka	vrsta priložne oznake

6	
---	--

14. Zadatak ima dva dijela.

- a) Ispiši sintagme iz rečenice.
- b) Ispisanim sintagmana odredi padež zavisne sastavnice.

Popravak bicikla prepustit će prijatelju.

sintagma, padež: _____, _____

sintagma, padež: _____, _____

sintagma, padež _____, _____

3	
---	--

13	
----	--

15. Odredi koje su podcrtane sintagme u navedenim rečenicama rezultat sročnosti (kongruencije), upravljanja (rekcije) i pridruživanja.

Daleko sam putovao kako bih došao do otoka Visa.

Ledeno doba važan je dio Zemljine prošlosti.

Zadivljuje me ljepota prirode.

S obzirom na to da sam sklon svađi, bolje je biti daleko.

sročnost/kongruencija: _____, _____

rekcija/upravljanje: _____, _____,

pridruživanje: _____

5	
---	--

16. Odredi vrstu sintagmi prema funkciji zavisne sastavnice.

Suvremeni pokusi pokazuju da svakom čovjeku treba dovoljno sna i zato će svaki čovjek pametno postupati sa svojim vremenom.

suvremeni pokusi _____

treba sna _____

pametno postupati _____

3	
---	--

17. Zaokruži točnu rečenicu.

- a) Njih dvoje opisali su nastali problem.
- b) Trojica su krenula u šetnju.
- c) Četiri učenika nije išlo na izlet.
- d) Većina su ljudi panično reagirali.

1	
---	--

18. Upiši pravilan oblik glagola u perfektu.

- a) I mala sela i velika naselja _____ (uključiti se) u projekt.
- b) Rijetko naseljena područja i zaseoci _____ (dobiti) pitku vodu.
- c) Naša škola i ribička udruga _____ (pridonijeti) projektu.

3	
---	--

12	
----	--

19. Odvoji okomitim crtama u zavisnosloženim rečenicama zavisne surečenice i iznad njih napiši njihovu vrstu.

Kad gledam taj zarumenjeni svod, prožima me osjećaj da ću zaista uspjeti.

Iako sam na vrhu ledene brazde skoro ostao bez daha, trudio sam se tiho disati da ne narušim tu tišinu i ljepotu.

Vjerujem da ću, ako uspijem sve prebroditi, biti puno snažniji.

(prema D. Rostuharu, *Polarni san*)

6	
---	--

20. Zaokruži rečenicu u kojoj je vidljiva relativna uporaba perfekta.

- a) Nisam porekao ono što sam ti rekao.
- b) Jedne lijepe večeri sanjali pjesnici svoje muze.
- c) Pogriješio si u odabiru.
- d) Došli divlji pa otjerali pitome.

1	
---	--

21. Podcrtaj prezent u rečenicama i odredi vrstu prezenta s obzirom na izricanje vremena.

- a) Sutra odlazim u toplije krajeve. _____
- b) Žuti žutuju, a crveni putuju. _____

2	
---	--

22. Podcrtaj remu u drugome iskazu.

Novine diljem svijeta preplavljene su oglasima. U njima mladi traže poznanstvo, ljubav, dopisivanje, razumijevanje...

(prema Veselku Tenžeri, *Osamljena srca*)

1	
---	--

10	
----	--

23. Zadatak ima dva dijela.

Podcrtaj žargonizme u zadanim rečenicama.

Opiši njihovo značenje u kontekstu.

- a) Ako je takav kit spao na oglase, onda nama ni sateliti neće pomoći. _____
- b) Frigalo im se za nemoćno kriještanje onog čupavog *Bijelog dugmeta*.

- c) Čekajte, rodkači, kakve su vam to odgojne metode? _____
- d) Što ti tamo zjakaš? _____

(prema Veselku Tenžeri, *Sloboda u rezervatu*)

4	
---	--

24. Ispiši riječ koja se ne uklapa u sinonimski niz.

- a) Dan je bio monoton, zbrkan, jednoličan, suhoparan.

- b) Katkad nije lako s tim ratobornim, nestašnim, osornim, svadljivim čovjekom.

- c) Jedan je od najponiznijih, najsmjernijih, najskrušenijih, najuljudnijih ljudi koje znam.

3	
---	--

25. Od podcrtane riječi tvori antonimski istokorijenski par, dodajući predmetke jednoj ili objema riječima, u kanonskome obliku. Prva su dva primjera riješena kao ogledni primjeri.

- a) Lijepili smo plakate u gradu. zalijepiti – odlijepiti
- b) Film je snimljen po istinitu događaju. istinit – neistinit
- c) Ptice su letjele u toplije krajeve. _____
- d) Čini se da je postignut stranački dogovor. _____

2	
---	--

9	
---	--

26. Ispiši dva antonimska para iz rečenice.

Jer moda, kako je poznato, nije tu da otkriva, već da skriva, nije izumljena toliko za povećanje ljepote koliko za skrivanje grdobe.

(A. G. Matoš)

_____, _____, _____, _____

2	
---	--

27. Odredi leksičko-semantičke odnose među podcrtanim riječima.

a) Ivan je kupio kuću od susjeda koji ju dugo prodaje.

b) Najdraža mi je ptica koja se u proljeće vraća u naše krajeve lastavica.

c) Godinama slušaju laži i obmane o njihovu uspjehu.

d) Odlučio sam ispísati dijete iz vrtića i ispísati sve propuste koje su učinili u vrtiću.

4	
---	--

28. Zamijeni podcrtane riječi jednom bliskoznačnom riječju.

a) Uložio sam velik trud kako bih uspio sagraditi kuću. _____

b) Novac rađa gramzljivost, a gramzljivost škrtost. _____

c) Darovala sam joj medaljon od zlata. _____

3	
---	--

9	
---	--

Pažljivo pročitaj tekst i odgovori na pitanja.

Hrvatsko debatno društvo jučer je organiziralo raspravu zagrebačkih srednjoškolaca i studenata. Raspravljalo se o odlasku mladih iz zemlje. Kao glavni razlozi za takvo stanje navodili su se životni troškovi, kao i nemogućnost zaposlenja i napredovanja na tržištu rada. Čuli su se brojni prijedlozi kako mlade zadržati u Hrvatskoj i pružiti im dobre uvjete za život. Tijekom rasprave bilo je polemičkih, ali ne i neprimjerenih izjava. Mladi su pokazali da se može raspravljati kulturno i argumentirano, a da se se ne napada na osobnoj razini. U svibnju će se organizirati još dvije rasprave o aktualnim pitanjima. Ovakvi susreti pridonose kulturi javnoga dijaloga u društvu.

29. Odredi vrstu funkcionalnoga stila kojim je napisan tekst.

1	
---	--

30. Ispiši jednu rečenicu iz teksta koja izražava činjenicu.

1	
---	--

31. Ispiši jednu rečenicu iz teksta koja izražava mišljenje.

1	
---	--

3	
---	--

Pažljivo pročitaj tekst i odgovori na pitanja.

Statut Škole

Članak 9.

Na temelju javnih ovlasti Škola obavlja poslove upisa u Školu i ispisa iz iste vođenjem odgovarajuće evidencije i dokumentacije.

Članak 15.

U Školi se u cilju unapređenja kvalitete odgojno-obrazovne djelatnosti provodi vanjsko vrednovanje i samovrednovanje.

Članak 31.

Članovi Školskoga odbora biraju se na rok od četiri godine.

Članak 39.

U iznimnim slučajevima poziv na sjednicu može se uputiti telefonom.

Članak 86.

Statut mora biti izglasan na Školskome vijeću i potvrđen od strane Školskoga odbora.

Članak 95.

Škola može organizirati izvanučioničku nastavu te poduzimati druge odgovarajuće aktivnosti u skladu s godišnjim planom i programom rada te školskim kurikulumom, a u skladu s Pravilnikom o izvođenju izleta, maturalaca i drugih odgojno-obrazovnih aktivnosti izvan Škole.

32. U trima rečenicama u tekstu nalaze se izrazi tipični za stil kojim je pisan tekst. Napiši ih na crtu tako da izbjegneš nepotrebne izraze.

3	
---	--

33. Iz zadnje rečenice (ispod Članka 95.) ispiši riječ neprimjerenu stilu kojim je napisan tekst. _____

1	
---	--

4	
---	--

Pažljivo pročitaj tekst i riješi zadatke.

VJETROORGULJE

Zadar se proslavio morskim orguljama, koje prenose pjev mora i već se dugi niz godina navode kao jedna od glavnih turističkih destinacija i kao prvi svjetski izum iako postoji slična instalacija u San Franciscu. ☐ One će prenositi pjev vjetra, čega u dolini Neretve ne nedostaje. Trenutačno su u fazi izgradnje, ali jednom kada budu gotove, radit će na hrvatski pogon – buru – na brdu Trovro u Rogotinu. Pločanski inženjer Željko Škorić autor je ovoga idejnog rješenja i jedinstvenoga projekta. ☐ Načelo rada jednako je kao i kod svih drugih orgulja: tri para po sedam svirala, a na svakoj različite duljine rezonantnih cijevi, što omogućava tonalitet zvuka. Ukupno će biti ugrađena dvadeset i jedna svirala na troje vjetroorgulje, po sedam za mestral, jugo i buru. ☐ Iznenađenje za sve čut će se 2020. godine kada radovi budu gotovi.

34. Tri su rečenice maknute iz teksta. Odaberi rečenice A – C koje odgovaraju prazninama u tekstu i slova upiši u kvadratiće.

- ☐ **A** S obzirom na to da takve orgulje ne postoje nigdje, kakav će točno biti zvuk nikome nije poznato.
- ☐ **B** Misao vodilja bila mu je ruža vjetrova koji pušu na ovome prostoru.
- ☐ **C** A ono što će biti prvo napravljeno upravo u Hrvatskoj zasigurno su vjetroorgulje.

1	
---	--

35. Koja je razlika između morskih orgulja i vjetroorgulja s obzirom na jedinstvenost njihove pojave u svijetu?

36. Zašto je Rogotin pogodno mjesto za izgradnju vjetroorgulja?

1	
---	--

37. Kako će se postići razlika u zvukovima vjetroorgulja?

1	
---	--

1	
---	--

4	
---	--